

Hoe competentiegericht is competentiegericht onderwijs?

Iedereen is het er inmiddels wel over eens: om competentiegericht onderwijs kan niemand meer heen. Er is geen weg meer terug. Iedereen zal eraan moeten geloven.

Het is dus te hopen dat de docent het belang van competentiegericht onderwijs inziet. Als dat niet het geval is, heeft hij kans dat hij een sikkeneurig iemand wordt die tegen elke onderwijskundige

vernieuwing aan schopt. Dat is niet alleen vervelend voor hemzelf, maar ook voor de collega's met wie hij moet samenwerken. En niet in de laatste plaats ook voor de arme teamleider die zijn uiterste best doet om zijn personeel te motiveren. (slik)

Je kunt je wél afvragen in hoeverre je als docent met de didactiek van het competentiegericht onderwijs te maken zult hebben.

“Heel veel”, zul je waarschijnlijk zeggen, “want de kwalificaties worden vervangen door een beperkt aantal kwalificatieprofielen die zijn samengesteld uit competenties.

En je zal als docent van veel zaken op de hoogte moeten zijn, zoals portfolio's, praktijkassessment, zelf- en situatiegestuurd leren, het aanwenden van leerstof op maat volgens het principe 'de juiste leerstof of het juiste moment', de veranderende toetsing en evaluatie en zo zijn er nog wel een aantal zaken te noemen.”

Maar de intensiteit waarmee je als docent met competentiegericht onderwijs te maken krijgt, hangt toch sterk af van het ROC waar je werkzaam bent. In welke mate gaan ze bij jou op school mee in de vernieuwingsgolf van het competentiegericht onderwijs?

ROC's zien inderdaad in dat ze mee moeten doen met het competentiegericht onderwijs. Het geleid leren met de docent in een sturende rol zal tot de verleden tijd gaan behoren. De docent hield zich in het traditionele onderwijs bezig met het stellen van doelen, het plannen en het evalueren van het leerproces. De nadruk lag op voordoen, uitleggen en demonstreren. De reflectie op de vraag hoe er wordt geleerd, gebeurde vooral door de docent.

Het competentiegericht onderwijs gaat echter uit van het zelfverantwoordelijk leren en zelfsturing staat hierbij centraal. De nadruk ligt op het zelf uitvoeren van taken en het zelf leren sturen van de voortgang. De docent is procesbegeleider geworden. Het competentiegericht onderwijs gaat ervan uit dat je leren moet leren. Leren doet de deelnemer zelf, de docent schept voorwaarden en ondersteunt hem daarbij. De deelnemer leert altijd in een context, het is dus situatiegebonden. De deelnemer leert continu en in verschillende situaties (op school, op het werk, in het dagelijkse leven). Leren kan contactgebonden plaatsvinden, op afstand of gecombineerd.

Competentiegericht leren is gericht op handelen en kan dus op heel verschillende manieren plaatsvinden.

Dit lijkt allemaal vanzelfsprekend, maar het invoeren van competentiegericht onderwijs kan voor veel ROC's toch een erg grote stap zijn. De bedrijfscultuur kan anders zijn, je weet wel, eentje waarbij kennis en degelijkheid hoog in het vaandel staan. En zo'n cultuur kun je niet zomaar van het ene op het andere

moment veranderen. Het is dan voor deze ROC's raadzaam om eerst met een aantal pilots het competentiegericht onderwijs te introduceren. ROC's kunnen ook kiezen voor pseudo-competentiegericht onderwijs. Het uitgangspunt is het begeleid zelfstandig werken, waarbij sprake is van gedeelde sturing. De docent vervult hierbij een activerende en stimulerende rol. De nadruk ligt op het geven van feedback op het leerproces, het oefenen en het samenwerkend leren: de docent als coach en intermediair. Kortom, een afgeleide van competentiegericht onderwijs.

Er zijn in het verleden negatieve ervaringen geweest van ROC's die hun onderwijsaanbod te abrupt vernieuwden. Denk bijvoorbeeld aan het PGO-onderwijs. Docenten waren onvoldoende voorbereid en de organisatie was er niet klaar voor. Ook bestaat er schroom om de deelnemers de vrijheid te geven om zelf hun leerlijn samen te laten stellen. “Wanneer een deelnemer aan een opleiding begint, weet hij zelf nog nauwelijks wat het beroep inhoudt. Laat staan dat je van hem kunt verwachten dat hij zelf zijn studietraject kan samenstellen.”

Toch moet het voor ROC's een uitdaging zijn om het competentiegericht onderwijs een eerlijke kans te geven. Zeker met het oog op de doorlopende leerlijn van voorttrajecten en vervolgoopleidingen.

Het is belangrijk om de deelnemers leercompetenties te laten verwerven en ontwikkelen, zodat ze zelf meer greep krijgen op hun eigen leerproces (bijvoorbeeld motivatie, doelen stellen). Het zelf verantwoordelijk laten stellen zal de uitval verminderen en de doorstroming bevorderen. Het competentiegericht onderwijs geeft het leren betekenis en versterkt het vertrouwen in eigen vermogens. Daar zijn onze deelnemers mee gebaat. En voor onze deelnemers doen we het toch allemaal?

Kees van Niekerk

Surf eens naar
www.schonenvaart.nl

Schonenvaart